

ONEMOCNĚNÍ BEDERNÍ PÁTEŘE JAKO NEMOC Z POVOLÁNÍ (od 1.1. 2023)

A INFORMACE PRO LÉKAŘE

Proč bylo onemocnění bederní páteře zařazeno do Seznamu nemocí z povolání?

Od 1. ledna 2023 bude možné odškodňovat pacienty se závažným poškozením bederní páteře v důsledku přetěžování těžkou fyzickou prací. Vědecké studie prokázaly, že zvýšené riziko vzniku poškození bederní páteře je zejména u pracovníků, u nichž je výkon práce spojen s opakovanou ruční manipulací s břemeny nebo s opakovaným zaujímáním nepříjemných pracovních poloh trupu, především pak při souběžném výskytu obou jmenovaných nepříznivých faktorů. Týká se to např. některých typů práce ve stavebnictví, při dobývání surovin, ale také ve zdravotnictví, pokud dochází k pravidelnému zvedání pacientů a k vysoké zátěži páteře. Studie naproti tomu nezjistily významné poškození při sedavé práci.

Tato změna se nedotkne velkého počtu zaměstnanců. Kritéria pro uznání této nemoci z povolání jsou striktní a na základě jednání se zástupci zaměstnavatelů v rámci tripartity byla ve své klinické části ještě zpřísněna. Předpokládáme, že půjde o několik málo desítek osob za rok.

I tak má zařazení této diagnózy na Seznam nemocí z povolání velký význam. Upozorní na pracovní místa a činnosti, která způsobují postižení, což vede k preventivním intervencím a konečně k poklesu vzniku těchto onemocnění. Díky prevenci se již podařilo významně zredukovat život ohrožující průmyslové otravy a pneumokoniózy. V zemích, kde lze onemocnění páteře v poslední dekádě odškodňovat, je jejich pokles již znatelný.

Většina evropských zemí již uznává nemoci páteře z fyzického přetěžování a/nebo z celotělových vibrací (Belgie, Bulharsko, Dánsko, Francie, Itálie, Litva, Maďarsko, Německo, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Švédsko, Švýcarsko). Tento postup je v souladu s doporučením Evropské komise 19/09/2003 a Mezinárodního úřadu práce (2010). Za podpory grantové agentury Ministerstva zdravotnictví ČR a spolupráce řady odborníků byly vyvinuty metody hodnocení a vytvořeny doporučené postupy pro praxi, tj. Metodický pokyn. Kritéria jsou zpřísněna s věkem, neboť ten je dalším rizikovým faktorem. Doporučené postupy jsou předmětem aktualizovaných Metodických návodů (pro klinickou a hygienickou část), které vycházejí ve Věstnicích Ministerstva zdravotnictví.

JAK SE PROKÁŽE NEMOC Z POVOLÁNÍ U KONKRÉTNÍHO PACIENTA?

Kritéria jsou velmi přísná a musí být splněna řada podmínek:

- ▶ Neurolog diagnostikoval u pacienta/pacientky chronické onemocnění bederní páteře požadovaného stupně a jednoznačně vyloučil jiné diagnózy jako hlavní příčinu onemocnění (například vrozené vady páteře nebo následek úrazu).
- ▶ Vyšetření pomocí magnetické rezonance potvrdilo požadovaný stupeň nálezu na bederní páteři
- ▶ Byly splněny tzv. předběžné podmínky, tj. nejméně 3 roky práce, při níž se pravidelně vyskytovalo časté ohýbání a/nebo úklony trupu při držení, zvedání a přemísťování těžkých břemen a dlouhodobá pracovní neschopnost pro chronické onemocnění bederní páteře v celkovém trvání nejméně 12 měsíců.
- ▶ Pokud jsou splněny tyto předběžné podmínky (doba rizikové práce a trvání pracovní neschopnosti) a obě klinická kritéria (neurologický nálezu a nálezu na magnetické rezonanci), lze pacienta/pacientku objednat k ověření nemoci z povolání na Středisko nemocí z povolání, které následně zajistí posouzení pracovních podmínek krajskou hygienickou stanicí.
- ▶ Pokud hygienická stanice vyhodnotí pracovní podmínky pacienta/pacientky na pracovišti postiženého jako splňující kritéria pro vznik nemoci z povolání, může ji Středisko nemocí z povolání uznat. V opačném případě se o nemoc z povolání nejedná.

Kde je možné objednat posouzení nemoci z povolání?

O uznání nemoci z povolání rozhodují tzv. Střediska nemocí z povolání pro určitý kraj nebo okres – viz <https://www.mzcr.cz/seznam-poskytovatelu-kterym-bylo-udeleno-povoleni-uznavat-nemoci-z-povolani/> a to na podkladě splnění nejdříve klinických kritérií (správná diagnóza i závažnost onemocnění) a následně kritérií hygienických (dostatečnou expozici konkrétního pracovníka potvrdí příslušná hygienická stanice). Na tato střediska budou pacienti odesláni svými ošetřujícími lékaři, nebo poskytovateli pracovnělékařských služeb, nebo popřípadě se na dané středisko budou moci sami nahlásit.

ONEMOCNĚNÍ BEDERNÍ PÁTEŘE JAKO NEMOC Z POVOLÁNÍ (od 1.1. 2023)

Kdy se bude možné objednat?

Nařízení vlády nabývá účinnosti dne 1. 1. 2023. K tomuto datu bude vydán podrobný Metodický pokyn pro zdravotníky, který bude uveřejněn ve Věstníku Ministerstva zdravotnictví.

Na jaké náhrady za nemoc z povolání má zaměstnanec nárok?

Postiženým budou náležet náhrady jako u jiných nemocí z povolání. Jedná se jednak náhradu za ztrátu na výdělků po dobu a po ukončení pracovní neschopnosti, náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění úměrně závažnosti onemocnění v bodech, případně za náklady spojené s léčením. Konkrétní výši bodů stanoví aktualizované nařízení vlády č. 276/2015 Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění způsobené pracovním úrazem nebo nemocí z povolání. Základní informace o náhradách jsou uvedeny v Zákoníku práce.

B INFORMACE PRO PACIENTY

Pokud Vaše onemocnění splňuje všechny níže uvedené podmínky, může jít o nemoc z povolání:

A / Jednoznačná diagnóza nemoci uvedené v Seznamu nemocí z povolání

Vyšetřil Vaše obtíže v oblasti bederní páteře neurolog, posoudil je jako chronické onemocnění bederní páteře a vyloučil jiné diagnózy jako hlavní příčinu onemocnění (*například vrozené nemoci páteře, Bechtěrevovu chorobu, svalové poruchy nebo následek úrazu*)?

☐ ANO ☐ NE

B / Předběžné podmínky (musí být splněny všechny)

Pracoval/a jste nejméně 3 roky před zjištěním onemocnění v požadované tíži v profesi, v níž se pravidelně vyskytuje časté ohýbání nebo úklony trupu při držení, zvedání a přemísťování těžkých břemen?

☐ ANO ☐ NE

Byl/a jste pro tuto diagnózu během posledních 3 let dosud nebo před ukončením výkonu této zatěžující práce v pracovní neschopnosti (musí to být doloženo ve Vaší zdravotnické dokumentaci) po dobu celkově alespoň 12 měsíců?

☐ ANO ☐ NE

Pokud jste na všechny otázky odpověděl/a ANO, můžete být vyšetřen/a na příslušném Středisku nemocí z povolání, které ověří klinické podmínky, zajistí posouzení Vaší pracovní zátěže hygienickou stanicí a vydá rozhodnutí, zda se jedná o nemoc z povolání.